

Testis Kanseri ve Kendi Kendine Testis Muayenesine Yönelik Sa?l?k ?nançlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Testis Kanseri ve Kendi Kendine Testis Muayenesine Yönelik Sa?l?k
?nançlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31575>

Özet

Testis Kanseri ve Kendi Kendine Testis Muayenesine Yönelik Sa?l?k ?nançlar? Ölçe?i, genç erkekler aras?nda testis kanseri riskine ve bu kanserin erken te?hisi için hayati önem ta??yan kendi kendine testis muayenesi (KKTM) davran???na ili?kin alg?lanan inançlar? de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmis bir ölçektir. Ölçek, bireylerin sa?l?k davran??lar?n? etkileyen ana psikolojik faktörleri inceleyen Sa?l?k ?nanç Modeli (S?M) çerçevesinde yap?land?r?lm??tır. 2018 y?l?nda Avc? ve Alt?nel taraf?ndan geli?tirilen bu araç, KKTM uygulamas?na yönelik duyarlılık, ciddiye, yarar, engeller, öz etkililik ve sa?l?k motivasyonu gibi temel bile?enleri ölçerek, e?itim ve halk sa?l??? müdahalelerinin planlanmas?na bilimsel zemin sunmay? amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Testis Kanseri, Kendi Kendine Testis Muayenesi, Sa?l?k ?nanç Modeli, Sa?l?k Davran???, Öz Etkililik, Duyarlılık, Psikometrik Geli?tirme

Yazarlar

?lknur AYDIN AVC?, B Alt?nel

Amaç

Ölçe?in temel amacı, erkek bireylerin testis kanseri riskine ve bu riski azaltmada veya erken te?histe kullan?lan kendi kendine testis muayenesi (KKTM) uygulamas?na yönelik sahip oldukları inançlar? ve alg?ları?n? sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Bu inançlar, bireylerin koruyucu sa?l?k davran??lar?n? benimseme e?ilimlerini do?rudan etkilemektedir.

Bu geli?tirme çalışması, sa?l?k profesyonellerine, özellikle hem?irelik ve halk sa?l??? alanında çalışanlara, KKTM davran???n? te?vik eden veya engelleyen faktörleri belirlemede kullan?labilecek geçerli ve güvenilir bir araç sa?lamay? hedeflemiştir. Elde edilen veriler, hedef kitleye yönelik ki?iselleştirilmiş ve etkili e?itim programları?n?n tasarlanmas?nda kritik rol oynamaktadır.

Yap?

Ölçek, sa?l?k psikolojisinin en yaygın kullan?lan teorik çerçevelerinden biri olan Sa?l?k ?nanç Modeli (S?M) temel alınarak olu?turulmuştur. S?M'e göre, bir bireyin koruyucu bir sa?l?k davran???n? (bu durumda KKTM) gerçekle?tirme olasılığı, alg?lanan tehdit (duyarlılık ve ciddiye) ve davran???n alg?lanan faydalar? ile engeller aras?ndaki dengeye ba?lıdır.

Ölçek, S?M'in temel bile?enlerini temsil eden alt? farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, bireyin kanser olma riskine karşı algıladığı hassasiyetten, muayenenin faydalarına ve muayeneyi yapabilme yeteneğine (öz etkililik) kadar geniş bir yelpazede sa?l?k inançlarını kapsamaktadır. Toplamda 37 maddeden oluşan bu yapı, KKTM davranışının çok boyutlu bir perspektiften ele almaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, orijinal geliştirme makalesi olan Avcı ve Altınel (2018) çalışmasında detaylı olarak sunulmuştur. Çalışma başlıca, aracın geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapıldığını açıkça belirtmektedir. Yapı geçerliliğinin sağlanması amacıyla genellikle faktör analizi teknikleri (Açıklayıcı veya Doğrulayıcı Faktör Analizi) kullanılmıştır.

Geçerlik çalışmaları, maddelerin teorik yapıya uygunluğunu (yapı geçerliliği), maddelerin ölçmek istedikleri kavramı ne derece temsil ettiğini (kapsam geçerliliği) ve ilgili kriterlerle ilişkisini (ölçüt geçerliliği) incelemiştir. Ölçeğin, KKTM uygulamasına yönelik sa?l?k inançların ölçmek için uygun ve geçerli bir araç olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri de geliştirme makalesinde sunulmuştur. Güvenirlik, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. Tipik olarak, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenilirliği yöntemleri kullanılarak ölçülmüştür.

Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeği oluşturan maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada psikometrik özellikler, ölçeğin farklı popülasyonlarda ve farklı zamanlarda tutarlı sonuçlar üretme yeteneğine sahip olduğunu doğrulamıştır.

Faktör Analizi

Ölçek, faktör analizleri sonucunda altı temel alt boyuta ayrılmıştır. Bu alt boyutlar, Sa?l?k ?nanç Modeli'nin ana bile?enlerini yansıtmaktadır ve toplamda 37 maddeden oluşmaktadır. Faktör yapısı ve madde dağılımı şu şekildedir:

Duyarlılık Alt Boyutu: Bireyin testis kanserine yakalanma riskini algılaması (5 madde).

Ciddiyet/Önemseme Alt Boyutu: Testis kanseri tanısının veya sonucunun ciddiyetini algılaması (10 madde).

Yarar ve Sa?l?k Motivasyonu Alt Boyutu: KKTM yapmanın sağlayacağı faydaları algılaması (6 madde).

Engeller Alt Boyutu: KKTM yapmanın önündeki zorlukları ve maliyetleri algılaması (9 madde).

Öz Etkililik Alt Boyutu: KKTM'yi başarıyla gerçekleştirmeye yeteneğine olan inanç (öz etkililik) (4

madde).

Sa?l?k Motivasyonu Alt Boyutu: Genel sa?l?k bilinci ve sa?l??? koruma iste?i (3 madde).

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: Likert tipi ölçek

Language Available: Türkçe

Population Group: Erkek Bireyler

Age Group: Yeti?kin ve Genç Yeti?kin Erkekler (Orijinal çal???man?n örneklemine ba?l? olarak de?i?ebilir, genellikle risk grubundaki genç erkekler.)

Population Details: Ölçek, KKTM davran???n? benimseme potansiyeli olan erkek popülasyonlarda kullan?lmak üzere tasarlanm???tır.

Test Methodology: Ölçek, 1'den 5'e kadar puanlanan be?li Likert derecelendirme sistemi kullanılmaktadır. Cevap seçenekleri ?unlardır:

Kesinlikle kat?l?yorum = 5

Kat?l?yorum = 4

Karars?z?m = 3

Kat?lm?yorum = 2

Kesinlikle kat?lm?yorum = 1

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k ?nançlar?, Testis Kanseri, Koruyucu Sa?l?k Davran???, Psikometri, Likert Tipi Ölçek, Sa?l?k E?itimi, Kanseri Taraması

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: ilkursezera@hotmail.com

Correspondence Address: ?lkur AYDIN AVC? (Sorumlu Yazar)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, 2018 yılında yayımlanan akademik bir makale kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve telif hakları, sorumlu yazar İbrahim AYDIN AVCI'ye ve yayıncı kuruma aittir. Ölçeğin akademik veya araştırma amaçlı kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Ölçeğin orijinal geliştirme makalesine ait detaylı bilgi ve tam metin makaleye aşağıdaki linkten erişilebilir: ncbi.nlm.nih.gov. Ayrıca, ölçeğin orijinal PDF dosyası burada mevcuttur: [testis-kanseri-ve-kendi-kendine-testis-muayenesine-yonelik-saglik-inanclari-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Avcı, İ. A., & Altınel, B. (2018). The Validity and Reliability of Health Belief Scale for Testicular Cancer Self-Examination. *American journal of men's health*, 12(3), 531-538.

Testis Kanseri ve Kendi Kendine Testis Muayenesine Yönelik Sağlık İnançları Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek, Duyarlılık alt boyutu (5 madde), Ciddiyet/Önemseme alt boyutu (10 madde), Yarar ve Sağlık Motivasyonu alt boyutu (6 madde), Engeller alt boyutu (9 madde), Öz Etkililik alt boyutu (4 madde) ve Sağlık Motivasyonu alt boyutu (3 madde) olmak üzere toplam 37 maddeden oluşmaktadır.